

חנוכה הנר שבפתח (מדת הצניעות)

1. חתם סופר דרשות לחנוכה תקס"ח

וי"ל דהנה נס הזה נעשה תחילתו ועיקרו עלידי נשים צדקניות: יהודית עם האויב ואחותו של יהודה המכבי...
א1. ספר דרושי הצ"ח - אהבת ציון - דרשה א'
... והצנע לכת" - זו הלכות המת שעוסקים בהלוית המת.

2. אורות הקדש ב עמוד שפ

המות הוא חזיון שוא, טומאתו היא שקרו, מה שבני אדם קוראים מות הרי הוא רק תגבורת החיים ותעצומתם. ומתוך השקיעה התהומית בקטנות, אשר יצר לב האדם השקיע אותה בה, הרי הוא מצייר את תגבורת החיים הזאת בצורה מדאיבה וחשוכה, שהוא קוראה מות. מתעלים הם הכהנים בקדושתם מהקשבה שקרית זו, שאי אפשר להמלט ממנה כל זמן שהממשל הכזבי כל כך שולט בעולם, כי אם בהעברת העינים מהמחזה המביא את רשמי ההטעאה הללו אל הנפש, על כל נפשות מת לא יבא, לנפש לא יטמא בעמיו.

3. תלמוד בבלי מסכת סוכה דף ה/א

ותניא רבי יוסי אומר מעולם לא ירדה שכינה למטה ולא עלו משה ואליהו למרום שנאמר השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם ולא ירדה שכינה למטה והכתיב וירד ה' על הר סיני למעלה מעשרה טפחים והכתיב ועמדו רגליו ביום ההוא על הר הזיתים למעלה מעשרה טפחים ולא עלו משה ואליהו למרום והכתיב ומשה עלה אל האלהים למטה מעשרה והכתיב ויעל אליהו בסערה השמים למטה מעשרה והכתיב מאחז פני כסא פרשו עליו עננו ואמר רבי תנחום מלמד שפירש שדי מזיו שכינתו ועננו עליו למטה מעשרה מכל מקום מאחז פני כסא כתיב אישתרבוני אישתרבב ליה כסא עד עשרה ונקט ביה.

א3. אורות קיט

צריך להראות את הדרך איך נכנסים אל הטרקלין - דרך השער. השער הוא האלהות המתגלה בעולם... ולפרקים תפקדנו בברק עליון מזיו של מעלה מאור עליון שמעל כל רעיון ומחשבה. השמים נפתחים ואנו רואים מראות אלהים.

4. דרך חיים ג

לכך עיקר הצלם בא על הפנים דוקא כי מציאות האדם בפנים שלו שבו הוא ניכר האדם ונמצא מה שהוא, וזהו מציאותו ומהו הצד האור והזיו של אדם שהוא אור המציאות...

א4. מהר"ל דרוש לשבת התשובה

ואלו שני עולמות נרמזים שהאדם נברא ויש לו פנים ויש לו אחר, ובוה חקוקים באדם שני עולמות אשר רמז הכתוב ויירב בשני יודיין, ולא תמצא בבהמה ובשום בעלי חיים שיהיה להם גב ופנים. וידוע כי הפנים בו זיו והדר והוד וכדכתיב חכמת אדם תאיר פניו, וזה מרמז לך על אור עולם הבא שהוא כולו זיו והדר, אבל הגב אין בו ענין זה כלל והוא שייך לעולם הזה.

5. תלמוד בבלי מסכת ברכות דף סב/א

תנו רבנן איזהו צנוע זה הנפנה בלילה במקום שנפנה ביום.

א5. נתיב הצניעות א

אמר ר"א אמר לו דוד לשאול מן התורה היה מותר להרגך. מאי טעמא רודף אתה והתורה אמרה בא להרגך השכם להרגו, אלא צניעות שהיה בך היא חסה עליך. ומאי צניעות היתה בו בשאול? דכתיב ויבא אל גדרות הצאן אל הדרך ושם מערה. תנא גדר לפנים מגדר, ומערה לפנים ממערה. לחסך - אמר ר"א מלמד שסייך עצמו כסוכה...

וכמו שהוא היה עושה דבריו בצניעות מערה לפנים ממערה, לכך כאשר בא אדם לשלוט בו היה נסתר וצנוע ממנו עד שלא היה יכול לשלוט בו.

6. עין איה שבת 61

הנצחון שנתן ד' ביד עבדיו הכהנים שנתגברו על היונים שבקשו לא רק לעקור את עם ישראל ממעמדם החומרי כ"א לעקור את תכונת החיים שישראל מודיעים בעולם, שהם צריכים להיות ע"פ שרשי התורה, שתהי הטהרה והצניעות המטרה הראשית בחיי המשפחה ואחריהן ימשכו יתר המדות והדיעות הישראליות. זה שנאו עם היונים וראו בזה צר ואויב לתרבותם הם, שהעמידו לנס את עליצות החיים והנאותיו הגופניות והדמוניות, ע"כ היתה שנאת היונים רבה מאד לתורת ישראל. והנה כפי דרך המיצוע הנוהגת באיש הישראלי, אע"פ שאינו מצויין, מ"מ בחיי המשפחה מוכר האור העברי, הטוהר והצניעות, האמן וכל המדות המסתעפות מזה לטובה, ניכרים יפה לשם ולתפארת בכל בית בישראל המתנהג ע"פ דרכי התורה והמצוה, ע"כ חובת חנוכה נר איש וביתו.

עע

א5. ע"ר א נח

ברוך אתה ד' רופא כל בשר, ומפליא לעשות... המטרות האציליות, עם כל הגובה והטוהר שלהן, הן אחוזות בדיוק עם כל המטרות החמריות, עם כל הטפלות והכיעור שלהן, שההתאמה של חיי המחשך של החמריות עם חיי האור של הרוח, של האצילות ושל עדינות הרוח, היא הארה מפליאית של החכמה שביצירה העליונה...